

I – MỤC TIÊU

- Nêu được đặc điểm cấu tạo trong của thần lần thích nghi với đời sống hoàn toàn ở cạn.
- So sánh sự tiến hoá các cơ quan : bộ xương, tuần hoàn, hô hấp, thần kinh của thần lần và ếch đồng.
- Rèn luyện kĩ năng phân tích, so sánh.
- Phối hợp làm việc hợp tác trong nhóm nhỏ.

II – THÔNG TIN BỔ SUNG

1. Bộ xương thần lằn nói riêng và bò sát nói chung có một số đặc điểm đáng chú ý so với cá và ếch nhái.

– Cột sống có nhiều đốt. Trong các đốt sống cổ có hai đốt 1 và 2 là đốt chống và đốt trụ khớp động với sọ khiến đầu cử động rất linh hoạt : cúi ngửa, nghiêng, quay phải, quay trái dễ dàng.

– Các đốt sống thân đều mang những đôi sườn tạo thành khoang thân vừa có nhiệm vụ bảo vệ vừa cùng các cơ giữa sườn tham gia vào sự thông khí phổi.

– Xương mỏ ác phối hợp với xương quạ và xương đòn của đai vai tạo thành một tấm rộng như tấm giáp ngực, cùng với các xương ở vùng này hình thành nên bộ khung bảo vệ tim phổi.

2. Cơ quan bài tiết ở thần lằn và bò sát trưởng thành là thận sau (hậu thận) thay thế cho thận giữa chỉ tồn tại trong giai đoạn phôi. Sống trên cạn và trong điều kiện khô nóng, nước trong nước tiểu hầu như bị thành bóng đá hoặc huyết hấp thu lại hết, nước tiểu là axit uric đặc, có màu trắng được thải cùng với phân.

III – PHƯƠNG TIỆN THIẾT BỊ DẠY HỌC CẦN THIẾT

* GV :

– Mô hình : Cấu tạo trong thần lằn

– Tranh vẽ : hình 39.1, hình 39.2, hình 39.3 (SGK)

* HS :

– Xem lại nội dung kiến thức bài 36.

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TIẾT HỌC

– *Hoạt động 1* : **Quan sát bộ xương thần lằn**

GV treo tranh hình 39.1, yêu cầu HS quan sát, tìm hiểu những điểm sai khác nổi bật của bộ xương thần lằn so với bộ xương ếch thể hiện ở :

+ Đốt sống cổ thần lằn nhiều nên cổ rất linh hoạt, phạm vi quan sát rộng.

+ Đốt sống thân mang xương sườn, một số kết hợp với xương mỏ ác làm thành lồng ngực bảo vệ nội quan và tham gia vào hô hấp.

+ Đốt sống đuôi dài : Tăng ma sát cho sự vận chuyển trên cạn.

– **Hoạt động 2 : Tìm hiểu đặc điểm các cơ quan dinh dưỡng**

Quan sát tranh hình 39.2, kết hợp với mô hình cấu tạo trong của thằn lằn so sánh với ếch thể hiện ở bảng sau. Các nhóm thảo luận, lập bảng.

Các nội quan	Thằn lằn	Ếch
Hô hấp	Phổi có nhiều ngăn. Cơ liên sườn tham gia vào hô hấp	– Phổi đơn giản, ít vách ngăn – Chủ yếu hô hấp bằng da
T tuần hoàn	Tim 3 ngăn, tâm thất có vách hụt (máu ít pha trộn hơn)	Tim 3 ngăn (2 tâm nhĩ và 1 tâm thất máu pha trộn nhiều hơn).
Bài tiết	Thận sau Xoang huyết có khả năng hấp thụ lại nước (nước tiểu đặc)	Thận giữa Bóng đái lớn.

– **Hoạt động 3 : Nghiên cứu hệ thần kinh và giác quan**

Nghiên cứu SGK, kết hợp hình vẽ, nêu cấu tạo bộ não thằn lằn. So sánh với bộ não ếch.

Nêu đặc điểm các giác quan của thằn lằn thích nghi với đời sống hoàn toàn ở cạn ?

(Lưu ý : Tai có màng nhĩ nằm ở cuối đáy tai ngoài, chưa có vành tai. Mắt có mi mắt và tuyến lệ).

V – KẾT LUẬN

Nêu những đặc điểm cấu tạo của thằn lằn thích nghi với đời sống hoàn toàn ở cạn.

- Hô hấp bằng phổi nhờ sự co dãn của cơ liên sườn.
- Tâm thất có vách ngăn hụt, máu nuôi cơ thể ít pha trộn.
- Thằn lằn là động vật biến nhiệt.
- Cơ thể giữ nước nhờ lớp vảy sừng và sự hấp thụ lại nước trong phân, nước tiểu.
- Hệ thần kinh và giác quan tương đối phát triển.

VI – ĐÁP ÁN CÁC CÂU HỎI CUỐI BÀI

Câu 1 : Dựa vào kết quả của hoạt động 1.

Câu 2 : Dựa vào kết quả của hoạt động 2.

Câu 3 : Dựa vào kết quả của cột 2 của hoạt động 2, thêm : có cơ quan giao phối (thụ tinh trong).